

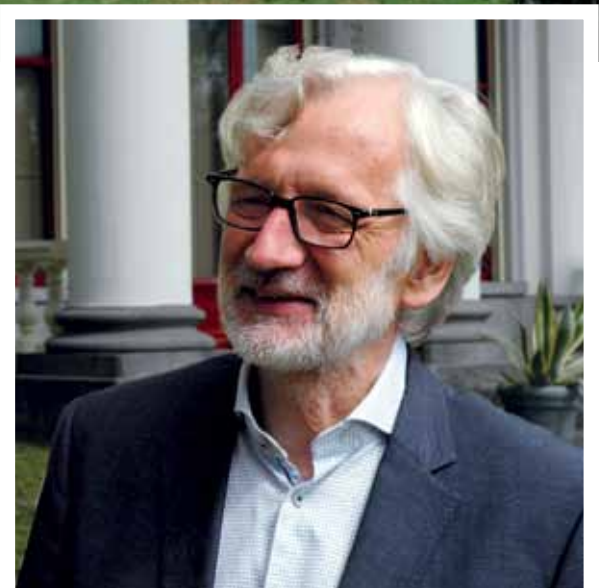
VAN LANDGOED IN EIGEN BEHEER NAAR
GEDEELD AGRARISCH ONDERNEMERSCHAP

LANDGOED **EYCKENSTEIN** GEEFT RUIJMTE AAN **NIEUWKOMERS**

Als je boer wilt worden maar je hebt geen bedrijf, wie wil je dan een kans geven? Op landgoed Eyckenstein in Maartensdijk hebben drie nieuwkomers die kans gekregen. Waarom heeft het landgoed dat gedaan?

TEKST MARCEL VIJN | FOTO'S JAAP VAN WESTERING

Als ik de oprijlaan oprij, zie ik het monumentale landhuis al staan. Langzaam rij ik over het witte grind waarbij ik elk moment verwacht dat er een koets met paarden voorbij komt. Alsof je op de set van een negentiende eeuwse kostuumdrama bent beland. Maar Otto van Boetzelaer, de huidige landgoedeigenaar ontvangt me gewoon in spijkerbroek. Sinds 1876 is landgoed Eyckenstein in het bezit van de familie Van Boetzelaer. Mr. Willem Carel baron van Boetzelaer, burgemeester van De Bilt, woonde vanaf 1878 permanent op Eyckenstein. Otto is een nazaat van deze Willem Carel van Boetzelaer.

TUINDERIJ EYCKENSTEIN

Op de historische moestuin van Landgoed Eyckenstein bij Maartensdijk is Luuk Schouten sinds 2006 biologisch tuinder. Op 0,7 hectare teelt Luuk, samen met compaan Jasper Rijsdijk een grote diversiteit aan groente, onder het motto lekker, mooi en gastvrij.

De twee bijzondere kassen op de moestuin zijn Rijksmonumenten. Het zijn de 19e eeuwse grote kas (de druivenkas), en de orchideeënkas, waar – zoals de naam al zegt – door de oude tuinbaas tropische orchideeën in gekweekt werden. Een van de bijzonderheden van deze kas is dat hij gebogen ramen heeft. In 2015 zijn de kassen gerestaureerd. Van top tot teen zijn ze aangepakt: de fundering, de gietijzeren constructie, het stuc- en metselwerk en de ramen zijn zo veel mogelijk origineel weer teruggeplaatst en nu zijn beide kassen weer volop in gebruik. Op de tuinderij staat ook nog een oude platte bak. Deze platte bak is een aantal jaren geleden al voor een deel opgeknapt. Voorjaar 2019 is het laatste gedeelte hersteld: de zes houten ramen, waar het glas in gaat, zijn door de aannemer nieuw gemaakt in oude stijl. De oranjerie is tegelijk met deze kas gebouwd, omstreeks 1880. Een oranjerie is een gebouw waar men vroeger in de winter de sinaasappelboompjes bewaarde, zodat ze niet bevroren.

Ooit was de tuin aan de noord- en westzijde ommuurd. De muur beschermde tegen kou en zorgde voor een warm binnenklimaat. In het najaar van 2006 zijn de noordmuur en de poort in oude luister hersteld. In 2008 is een lattenwerk aangebracht en zijn er weer leibomen geplant: peren, perziken en een morel.

Op Tuinderij Eyckenstein worden groenten geteeld als raapsteeltjes, worteltjes, boontjes, rucola, venkel, pompoenen en courgettes, sjalotten, sla in vele soorten en natuurlijk aardappelen. Maar ook groenten als kapucijners, pastinaak en warmoes. Van mei tot en met oktober is er elke woensdag en zaterdag verkoop op de tuin.

Het landgoed omvat 430 hectare land, waarvan 200 ha tot het kernlandgoed behoort. Op dit landgoed pachten een aantal boeren grond en gebouwen waaronder drie nieuwkomers in de landbouw. Hoe is dat zo gekomen? “Het begon er mee dat 15 jaar geleden de tuinman van onze historische moestuin met pensioen ging.” Een jaar later kwam Luuk Schouten met een goed plan om op deze plek Tuinderij Eyckenstein te starten. Hij wilde, samen met vrijwilligers, biologische groenten gaan verbouwen. Dat paste mooi bij de visie van het landgoed naar meer verantwoorde landbouw. Als er ruimte vrijkomt op het landgoed dan wordt deze grond bij voorkeur verpacht aan boeren en in dit geval een tuinder die duurzaam wil werken. Om het Luuk mogelijk te maken te starten werd de pacht prijs het eerste jaar laag gehouden en in de jaren daarna stapsgewijs verhoogt. De afgelopen jaren is ook de oranjerie en de koude bak gerestaureerd en de tuinmuur hersteld. Luuk mag de oranjerie gebruiken voor bijeenkomsten die gerelateerd zijn aan de tuin. De tuinderij verhuurt een deel van de grond aan Agnes Kruiden. Zij is daarmee de tweede nieuwe intreder in de landbouw op het landgoed.

Tuinderij Eyckenstein heeft voor het landgoed een meerwaarde omdat zo de historische moestuin weer een functie heeft. Dit voorjaar was voor de tuinderij moeizaam door droogte, late vorstschade en corona. De tuin heeft zich echter goed hersteld en door goed anticiperen op de coronamaatregelen – eenrichtings-

De zonedroogkast

AGNES KRUIDEN

Het achterste deel van de oorspronkelijke moestuin heeft Agnes Looman in gebruik als kruidentuin voor haar biologische kruiden. Agnes is herboriste en kweekt op biologische wijze kruiden die lekker zijn voor theemengels en voor in de keuken, ook zijn ze geschikt voor verwerking in de kruidenproducten. De thee van eigen kruidentuin heeft het Eko-keurmerk. Naast de kruidentuin is er een bloemenpluktuin en in de zomer een theetuin.

In de kruidentuin staan kruiden die het goed doen in ons klimaat, zoals tijm, pepermunt, lavendel, agrimonie, rode zonnehoe, goudsbloem, duizendblad, sint Janskruid, salie, Longkruid, slaapmutsje en vele andere geschikt voor thee. Er staan Lindebomen, rozenstruiken, hegjes van Meidoorn, framboos en zwarte bes. Alle gekweekt voor het blad. Vanaf april tot in oktober worden de kruiden geoogst en ter plekke gedroogd in de zonedroogkast midden in de tuin. Deze zonedroger gebruikt de warmte van de zon om de kruiden snel en goed te drogen. Met behoud van geur, kleur en smaak. Een deel van de tuin is ingericht met keukenkruiden, o.a. koriander, marjolein, rozemarijn, tijm, shiso, peterselie, selderie, roomse kervel, bieslook, salie.

Een ander gedeelte is ingericht als pluktuin met biologische bloemen die prachtig in de vaas staan. De bloemen worden in het voorjaar gezaaid en later uitgeplant in de bloementuin. Veel van de bloemen zijn eetbaar en goed te verwerken in gerechten.

verkeer op de tuinderij, afstand houden – is het toch een goed jaar geworden. Verhuur van de oranjerie is echter niet of nauwelijks mogelijk, waardoor een deel van de inkomsten wegvallen. Aan het einde van het jaar wordt bekeken welke gevolgen dit kan hebben voor de pachtprijs. Otto van Boetzelaer: “Een maximale pachtprijs is niet het uitgangspunt. Het is meer een samenwerking dan een conventionele pachter-verpachter relatie.”

Bij Boerderij Eyckenstein, de derde nieuwkomer, speelde iets soortgelijks als bij de tuinderij. Een pachter ging weg. “Ik heb toen als voorwaarde gesteld dat een nieuw pachter verantwoord moet gaan boeren, bijvoorbeeld biologisch.” Jacob Beeker had al een bedrijf waar hij Jerseytjertjes afmestte. Hij huurde daarvoor grond en runde het bedrijf vanuit huis maar was op zoek naar een boerderij. Hij wilde graag op het landgoed verder boeren en kwam met een plan om dit mogelijk te maken. Een deel van de financiering kwam uit crowdfunding en ook het Nationaal Groenfonds deed mee. De realisatie van Boerderij Eyckenstein bracht behoorlijk wat risico met zich mee voor het landgoed want in plaats van de ene hectare voor de tuinderij ging het nu in een keer om 34 hectare. Inmiddels is een deel van de oorspronkelijke grond natuur geworden en heeft het landgoed gezorgd

voor vervangende gronden. Daarnaast is het landgoed bezig om op termijn extra grond te verwerven die de boerderij dan verantwoord kan gebruiken.

De pacht is afgestemd op het verdienmodel, dus niet de hoofdprijs maar wel een serieuze prijs die in delen mag worden betaald als het niet in één keer lukt. De pachtprijs is niet gelijk aan de pachtnorm maar loopt wel mee met de inflatie. “De pacht vormt voor het landgoed een belangrijke bron van inkomsten. Naast de landbouwgronden heeft het landgoed veel natuurterreinen en het beheer daarvan kost meer geld dan dat er inkomsten zijn uit vergoedingen van de overheid. De pacht afkomstig van de landbouwgronden wordt voor een deel gebruikt om de natuur op het landgoed in stand te houden.”

Naast pacht levert de komst van de drie nieuwkomers het landgoed nog meer op. Hun manier van boeren levert het landgoed goodwill op bij overheden en subsidieverstrekkers. Ook zorgt het model van directe verkoop voor verbinding met de omgeving. Elke keer als mensen groenten, bloemen of vlees komen kopen, beleven ze de schoonheid van het landgoed. Maar bovenal passen de bedrijven binnen de filosofie van Otto van Boetzelaer die hij overdraagt naar de volgende generatie: “We moeten beter met de wereld omgaan.” ■

Marcel Vijn is onderzoeker bij Wageningen Research.

Het Newbie project wordt gefinancierd door EU onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon 2020 (nr. 772835). Word lid van het Newbie netwerk en doe je voordeel met informatie over nieuwe intreders in Europa: www.newbie-academy.eu/membership/.

BOERDERIJ EYCKENSTEIN

Jacob Beeker brengt op de gemengde boerderij Eyckenstein Jerseytjertjes zo natuurlijk mogelijk groot. De stierkalveren worden bij pleegmoederkoeien gehouden tot een leeftijd van 3 à 4 maanden. De slachtleefijd is minimaal 30 maanden en loopt langzaam op naar 36 maanden. De dieren lopen zoveel en zolang mogelijk buiten. De dieren die in de winter op stal gaan, worden gehouden in strohokken met voldoende ruimte voor natuurlijk gedrag. Ze eten gras, aangevuld met biologische kruiden en eigen granen van de eigen akkers. Het bedrijf is vrij van antibiotica, bestrijdingsmiddelen en kunstmest. De stieren mogen hun hoorns houden en worden niet gecastreerd. Al het Jersey vlees wordt afgezet via eigen landgoedwinkel aan huis en via de korte keten aan 10 biologische winkels in de provincie Utrecht. Sinds enkele jaren is een akkerbouwtak toegevoegd waarmee zomer- en wintergranen worden geteeld voor al het eigen krachtvoer en stro. Daarnaast wordt er geteeld voor humane consumptie en werkt o.a. Bakkerij de Veldkeuken met het meel.